

CERVELLÓ. L'ÚLTIM TREN, EL DARRER PAISATGE

PER JOAN CUSIDÓ I CABANES

Ha estat llarg el viatge. Tota una vida. Una estació rere l'altra. Tots els paisatges. Avui espero el tren final a l'estació definitiva. Té un gran sostre arquitectònic. Una encavallada metàl·lica recargolada de sol i ferro que fa dibuixos de llum a l'aire. S'ha descuidat expressament racons d'ombra. De tenebra que anuncia el misteri de qualsevol viatge.

Topo amunt i avall amb gent atapeïda, indecisa o decidida, amb la mirada d'anar-se'n. Batibull de maletes que no saben que acabaran oblidades dins d'un armari amb la clau posada. Tot de vies encreuades que portaran cada comboi al lloc més allunyat que decideixi.

No és com les que recordava, fum i xerric de rodes i volves de sutge voleiant a l'aire, dipositant-se a la roba, fent una catifa a l'andana. Els trens entrant a l'estació, poderosos, esbufegant vapor d'aigua, xiulant per a avisar que arriben, fent l'esforç impossible d'aturar-se.

O potser és una estació petita, perduda entre un sembrat i la darrera casa del poble. Se senten els grills al sol i la porta dels urinaris fent cops intermitents amb l'aire. És una illa de penombra, amb un cap d'estació que atura d'un en un cada tren. I això que sap que mai no ha de pujar-hi. Viatger solitari, sec immòbil, perquè espero l'últim que hi passa i que de casualitat decidirà d'aturar-se

Cada viatger és un objectiu decidit d'anar-se'n. Tots van, ben atapeïts, als seus llocs específics. Un s'escapa d'ell mateix sempre debades. Uns altres visitaran ciutats a corre-cuita o s'hi quedaran atrapats per una plaça que en una banda lluu una acàcia i una pedra mig romana i al bell centre una font senzilla, una estàtua, i a l'altra costat,

un raig de sol ajagut a terra amb mandra i una olor dolça d'herbolari i la veu de nens que criden perquè corren i perquè un gos els encalça.

Força viatgers han deixat casa, paisatge, costums, certeses i creences, gent, paraula, les eines ben desades a les golfes que han abandonat per sempre i ara viatgen sense equipatge. Tothom és ell i un lloc. I alguns es perdran pel camí de trobar-lo.

I n'hi ha que són aquí, arrecerats entre embalums i criatures, amagats de totes les pors, perquè han de seguir fugint de qui mana, dels soldats que arriben de nit i esbotzen la porta de la casa, de la intransigència de la idea.

El meu és un viatge pel temps fins a la vellesa. Llarg, lent i inevitable. Acabo d'arribar a una andana amb un bitllet que no permet, no n'hi havia cap a cap màquina del vestíbul, la tornada.

Que no perdi l'equipatge. M'hi porto a mi. Allò que he estat jo fins ara. Els records de tot

allò que sóc ben plegats l'un damunt l'altre amb una cura minuciosa perquè no s'hi faci cap arruga, cap deformació involuntària.

Primer de tot, hi he embolicat una família mediterrània, el mar convidat a taula, les mares amb davantal protegint la vida. Defensant-la. Pagès i ciutat a la vegada. Veure créixer entre blats un bri que vol ser un arbre o saltar per les llambordes on encara hi quedaven bassals petits d'aigua de la pluja de la nit passada. La campana de les hores

i la sirena de la fàbrica com a rellotge indiscutible. Treball i saber, anhels vitals irrenunciables. Un carrer on jugàvem a jocs perduts, a perseguir noies impossibles, a trobar els altres. A aprendre-ho tot d'una vegada. Una escola arbitrària que no podia prohibir de descobrir-hi, entre pols i renys i olor de tinta de ploma i de guix de pissarra, un mestre que de cop ens enlluernava amb la veritat prohibida que havia portat clandestina a la cartera.

Després hi he guardat un ofici, que és gest i pensament i paraula. I tot seguit el món.

I una lluita triada entre totes les lluites que volen redreçar-lo. I les persones, una a una, que justifiquen que hi habiti. He hagut d'escollir, perquè la vida completa no hi cabia, un paisatge amb horitzó i una finestra i una forma de mirar-hi. I una cançó de l'àvia, el color sencer d'un quadre, un vers que té quasi totes les paraules. Olor de mar, la mà en uns cabells, el gust del préssec. Només una de les parts de l'any. Llum i pluja grisa barrejades. Tebior i frescor a la pell. Aire a la cara. I una festa a la nit més fosca i lluminosa a la vegada. Tots fets un sota el color dels estels de debò, els dels focs artificials al terrat de casa.

Duc el passat encabit a la maleta, però porto posats també el present i un interrogant de futur per a fer-los servir alhora. Perquè els tres temps no són successius. En són un de sol. Indestriable. Només canvien el paisatge i el pes de la maleta. I la força per a portar-la.

És nit encara. Ja sóc a la casa nova. Al lloc on habitaré des d'ara fins al temps que tot s'acaba. Té la finestra tancada. Desplego l'equipatge. En vaig traient els records per a distribuir-los per la sala. Aquests als prestatges, aquell damunt la calaixera. N'hi ha de mig esborrats, uns altres mig estripats o escapçats o encarcerats com un fòssil, com una mòmia embenada, però gairebé tots conserven la vida que portaven. Fins i tot, n'hi ha de ben tendres encara i que guarden intactes so i color, olor i forma. Un cert tremolor. Un batec imperceptible.

Demà em llevaré de matinada. Faré una cursa amb el sol, si m'ho permet el dolor d'aquesta cama, per mirar de coincidir amb ell i la primera claror del dia. La que desperta el color que fa cada cosa. Apartaré a poc a poc la cortina, aixecaré la persiana i obriré, lentament, sense cap mena de pressa, la finestra. Descobriré de cop com és el darrer paisatge. El que m'acompanyarà a partir d'ara. El resum de tot el viatge. Sortós o implacable.

Potser no m'acabaria de satisfer de trobar-hi un Rousseau líric, tot d'arbres exòtics que em tatuessin dibuixos de sol i d'ombra a la cara, un paisatge que només vulgui ser gaudi, de bellesa acabada. Ni potser un van Gogh de sol i blat sembrats per una solitud que acabaria encomanant-me.

El paisatge que no volia trobar mai a la finestra de la vellesa és un Chirico, un lloc buit entre edificacions hermètiques. Una plaça habitada només per un silenci. Cap fet ni mot possibles. Esperaré una arquitectura futurista.

Però no un Sant'Elia amb cent mil finestres tancades i barrades. Preferiria, molt millor, una ciutat constructivista. Garlandes a cada plaça. Un Cervelló revoltat.

Tot de gent celebrant llibertats a cada cantonada.